

МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА: ОПТИМАЛЬНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ

У сучасному світі поняття міжнародної конкурентоспроможності набуло важливого значення для діяльності та розвитку підприємств як на зовнішньому, так і на внутрішньому рівнях.

Під міжнародною конкурентоспроможністю підприємства слід розуміти його здатність виробляти таку послугу або товар, який з максимальною ефективністю міг задовольнити потреби споживачів на зовнішньому та внутрішньому ринках, при умовах ефективності роботи усіх підрозділів вкупі. Також уся вироблена продукція має бути затребуваною і успішною на ринку, аби підприємство могло змагатися з конкуруючими фірмами і отримувати більше економічних вигод у порівнянні з ними.

Визначення та оцінка рівня міжнародної конкурентоспроможності підприємства, його продукції – комплексна система і вона може бути виражена через набір показників. Вибір показників залежить від мети та обраного методу оцінки.

У сучасній науці існує шість основних підходів до визначення конкурентоспроможності [2].

Перший підхід. Конкурентоспроможність - наявність певних переваги фірми порівняно з конкурентами.

Другий підхід. Теорія рівноваг А. Маршала- у виробника немає приводу для переходу в інший стан, і він досягає максимального прибутку і рівня збуту.

Третій підхід. Оцінка конкурентоспроможності підприємства та його продукції, складена на основі багатокутника конкурентоспроможності за участі обраних показників та характеристик.

Четвертий підхід. Матрична методика - складання матриць за попередньо обраною стратегією.

П'ятий підхід. Метод, що передбачає оцінку за такими показниками як: рівень монополізації галузі, наявність бар'єрів для нових підприємств.

Шостий підхід. Функціональний метод – визначення співвідношень між витратами і ціною, обсягами завантаження потужностей виробництва, кількості продукції, що випускається і інші показники. Відповідно до цього підходу конкурентоспроможними вважаються підприємства, в яких краще налагоджено виробництво і подальша реалізація товару, більш ефективно поставлено управління фінансовими ресурсами.

Перша група – показники ефективності виробничо-торговельної діяльності підприємства (співвідношення чистого прибутку до чистої вартості матеріальних активів, співвідношення чистого прибутку до чистих продажів, а також використовується співвідношення чистого прибутку до чистого оборотного капіталу).

Друга група показників - показники інтенсивності використання основного капіталу і оборотного (співвідношення чистих продажів до чистого оборотного капіталу, співвідношення чистих продажів до чистої вартості матеріальних активів, співвідношення основного капіталу до вартості матеріальних активів, співвідношення чистих продажів до вартості матеріально-виробничих запасів і співвідношення матеріально-виробничих запасів до чистого оборотного капіталу).

Третя група показників - показники фінансової діяльності (співвідношення поточного боргу до вартості матеріальних активів, співвідношення поточного боргу до вартості матеріально-виробничих запасів, співвідношення оборотного капіталу до поточного боргу, співвідношення довгострокових зобов'язань до чистого оборотного капіталу).

Шостий підхід до визначення конкурентоспроможності, на мою думку, є найбільш адекватним в умовах сучасного ринку.

У сучасній науці методи оцінки конкурентоспроможності можна розділити на такі:

1. Матричні методи (найбільш наочні, прості та швидкі у застосуванні, проте на відображають причин стану підприємства);
2. Методи, засновані на оцінці виробленого товару чи послуги(основа-товар, не враховує ряд важливих функціональних показників підприємства);
3. Метод ефективної конкуренції(градація підприємства на відділи та частини за функціональними обов'язками)
4. Комплексний метод (сукупність усіх вищезгаданих) .

Матричні методи є досить простими у застосуванні та дають наочну інформацію. Дозволяють здійснити досить якісний аналіз конкурентних позицій.

Методи, які базуються на проведенні оцінки конкурентоспроможності продукції. Вважається, що конкурентоспроможність вище, чим вище якість товару і менше його вартість. Серед позитивних рис цих методів можна назвати: простоту і наочність проведення оцінки. Але разом з тим вони не дають повного уявлення про сильні та слабкі сторони в роботі підприємства, на відміну від матричних методів[4].

Методи, які базуються на теорії ефективної конкуренції. Вона говорить про те, що найбільш конкурентоспроможними вважаються ті підприємства, в яких ефективною є робота всіх підрозділів окремо та в купі. Оцінка ефективності роботи будь-якої такої структури має на увазі оцінку ефективності використання нею ресурсів. Саме такий метод оцінювання є найбільш адекватним при оцінці конкурентоспроможності промислових підприємств, адже включає оцінки господарської діяльності.

Щодо комплексних методів оцінювання конкурентоспроможності підприємства, то вони включають: по-перше, критерій, що характеризує ступінь задоволення потреб споживача, по-друге, критерій ефективності виробництва.

Отже, у висновку слід зазначити, що застосування тих, чи інших методів оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства є досить індивідуальною та складною категорією, що її обирають залежно від мети дослідження та особливостей об'єкту. Більша частина методів є досить обмеженими для застосування їх у житті для промислових підприємств, тим паче при здійсненні ЗЕД.

Для коректної оцінки конкурентоспроможності підприємства та розробки подальших векторів діяльності, розроблено безліч методів, які можуть застосовуватися як окремо, так і в комплексі, в залежності від завдань. Різноманіття існуючих методів дає можливість обрати найбільш ефективний метод оцінювання для кожного конкретного підприємства.

Список використаних джерел:

1. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации: Учебник, 2-е изд., перераб. И доп. - М: Изд-во Эксмо, 2005, 544 с.

2. Дробитько Н.А. Теоретические подходы к оценке конкурентоспособности предприятия // Вісник ХДЕУ. – 2001. – №4(20). – С.72-76.

3. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон : [монографія] / [Ю.Г. Козак, Н.В. Притула, О.А. Єрмакова та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 240 с.

4. Гринько Т. В. Фактори конкурентоспроможності підприємств / Т. В. Гринько // Держава та регіони. – 2004. – № 2. – С. 50–53.

5. Шлюсарчик Б. Еволюція і співвідношення понять конкуренції та конкурентності / Б. Шлюсарчик // Академічний огляд. – 2001. – №1. – С.20-26.

6. Грицишин Н. Оцінка конкурентоспроможності підприємства // Вісник Львівського уні-верситету. Серія економічна. Вип. 33. – 2004. – С.431–436.

7. Міжнародна економіка: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Козак Ю. Г., Лук'яненко Д. Г., Макогон Ю. В. та ін.]; За ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона [3-тє вид.] — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 560 с.

8. Сумець О.М., Сомова О.Є., Пеліхов Є.Ф. Оцінка конкурентоспроможності сучасного промислового підприємства: навч.-практ. Посібник для студентів економ. спец. – К.: Професіонал, 2007. – 208с.